

BELEIDSPLAN

2025-2028

SINDS 1978

**VOLOP AANDACHT VOOR ALLE
DORPEN EN DORPSHUIZEN**

DKK OVER 4 JAAR

DKK werkt intensief samen met inwoners en alle genoemde partners om de standaardvoorzieningen op goed niveau te houden of te krijgen in de dorpen in Gelderland, waarbij inwoners een belangrijke regierol nemen.

2

Hierbij zullen wij de inwoners ondersteunen en mobiliseren om de kracht van de inwoners / gemeenschap optimaal te benutten. Door tijdige signalering en te anticiperen op ontwikkelingen kunnen we een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en vitaliteit van het landelijk gebied.

Ieder jaar stellen we een jaarplan met acties en resultaten op voor de invulling voor het komende jaar.

INHOUDSOPGAVE

1. ROLLEN VAN DKK

- 1.1 DKK als vereniging
- 1.2 DKK als belangenbehartiger
- 1.3 DKK als partner Leefbaarheidsalliantie
- 1.4 DKK als partner in ondersteuning en advies
- 1.5 DKK als spil in het provinciale netwerk
- 1.6 DKK als inspirator
- 1.7 DKK als kenniscentrum
- 1.8 DKK voor leden en betaalde opdrachten

2. MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN

- 2.1 Belangrijke ontwikkelingen voor inwoners van dorpen en kleine kernen
 - 2.1.1 Energietransitie / duurzaamheid
 - 2.1.2 Herbestemming maatschappelijk vastgoed
 - 2.1.3 Zorg

3. TOEKOMST IN 10 THEMA'S

- 3.1 Samenwerking gemeente en bewoners
- 3.2 Dorpshuizen & Ontmoetingsplekken
- 3.3 Wonen & Omgeving(swet)
- 3.4 Vrijwilligers
- 3.5 Bereikbaarheid & mobiliteit
- 3.6 Jongeren behouden - betaalbaar wonen, bestuurstaken etc.
- 3.7 Fondsenwerving - ondersteuning subsidieaanvragen
- 3.8 Duurzaamheid - energietransitie, klimaatbestendigheid & biodiversiteit
- 3.9 Dorpendeal en Toekomstvisie

4. SAMENWERKEN IN DE LEEFBAARHEIDS ALLIANTIE

5. VERENIGING DKK GELDERLAND

1. ROLLEN VAN DKK

DKK is actief op veel verschillende vlakken binnen onze provincie en heeft daarbij verschillende rollen. Hieronder een overzicht van de zeven belangrijkste rollen.

1.1 DKK ALS VERENIGING

DKK heeft 294 leden, bestaande uit besturen van dorpshuizen, besturen van dorpsbelangenorganisaties en gemeenten. Hiervoor behartigt zij de belangen van meer dan 6.000 vrijwilligers in dorpshuizen en kleine kernen op het platteland in Gelderland. DKK ziet het als haar taak om de belangen van deze leden zo goed mogelijk te behartigen. Daarnaast stelt ze zich als doel om het verenigingsgevoel te versterken en meer producten/diensten aan te bieden om hiermee de lokale bestuurders nog beter en breder te kunnen ondersteunen.

De adviseurs van DKK hebben veel kennis en ervaring om de leden met veel enthousiasme te kunnen ondersteunen. Veel plattelandsgemeenschappen, dorpen en buurtschappen zijn veerkrachtig, samenwerkend en innovatief. Samen met onze kennis, ideeën en ervaring kan dit tot mooie oplossingen en kansen leiden. Wij vragen onze leden om ons scherp te houden, om problemen en kansen te signaleren en deze met ons te bespreken en plannen te maken voor de toekomst. Hierdoor blijft DKK springlevend en kunnen we de Gelderse inwoners optimaal van dienst zijn.

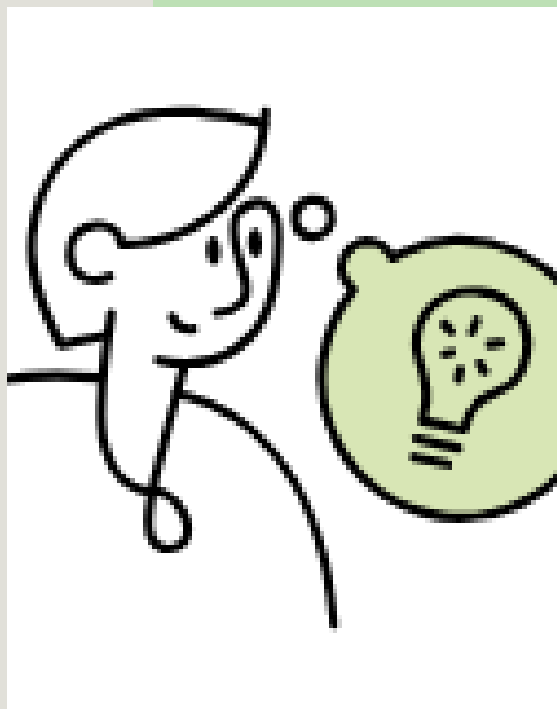

1.2 DKK ALS BELANGENBEHARTIGER

DKK koppelt actieve belangenbehartiging voor haar leden aan actuele ontwikkelingen op het gebied van o.a. wonen, overheidsparticipatie, bereikbaarheid, zorg en duurzaamheid. Zowel leden als niet-leden zijn welkom om hun vragen te stellen aan (de adviseurs van) DKK. Zij kunnen rekenen op deskundig advies en professionele ondersteuning. Samen met andere provinciale organisaties zijn we lid van de landelijke vereniging LVKK. We kunnen dus gebruik maken van de aanwezige kennis en expertise. Door de uitbreiding van het team van de LVKK kan er meer geïnvesteerd worden in de contacten met de landelijke politiek. De kortere lijnen hebben al tot landelijke aandacht voor problemen en successen opgeleverd. Ook heeft de LVKK veel kennis op subsidie gebied. Daarnaast is LVKK sterk betrokken bij de uitvoering van het al genoemde rapport “Elke regio t

1.3 DKK ALS PARTNER LEEFBAARHEIDSALLIANTIE

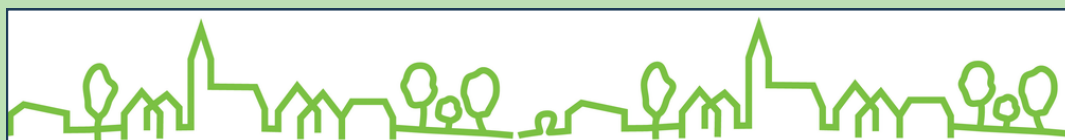
De Leefbaarheidsalliantie Gelderland is inmiddels een begrip in Gelderland. De Leefbaarheidsalliantie bestaat naast DKK uit Zorgbelang Inclusief en Spectrum. Zij geven samen uitvoering aan het provinciale leefbaarheidsprogramma. Veel inwoners hebben de weg al weten te vinden naar de alliantie. Zij kunnen bij de alliantie terecht voor ondersteuning bij het starten of continueren van hun initiatieven die de sociale cohesie versterken.

Daarnaast is de Leefbaarheidsalliantie verantwoordelijk voor het (groepsgewijs) delen van kennis over en voor inwonersinitiatieven en het verbinden van (mogelijke) initiatieven. Zo kunnen ze elkaar inspireren en van elkaar leren. De inzet van de alliantie verbreedt zich steeds meer naar de ondersteuning van inwoners-initiatieven die de sociale cohesie versterken en die raakvlakken hebben met doelen van andere provinciale programma's. Ook ondersteunt het initiatieven die leven binnen ons netwerk, zoals bijvoorbeeld sport, cultuur, natuur, energietransitie en wonen. DKK is hierin een waardevolle partner vanwege haar achterban, netwerk en expertise, primair gericht op het platteland.

5

Sinds 2017 maakt DKK deel uit van de Leefbaarheidsalliantie Gelderland. We gaan nu een derde periode van 4 jaar in. Vanaf 2025 bestaat de Leefbaarheidsalliantie Gelderland uit drie partijen. De Plattelandsjongeren Gelderland hebben door gebrek aan vrijwilligers hun werkzaamheden per eind 2024 moeten opgeven. DKK zal daarom onder meer aandacht geven aan de uitwerking van de doelstellingen en uitgangspunten van de PJG binnen de Leefbaarheidsalliantie.

1.4 DKK ALS PARTNER IN ONDERSTEUNING EN ADVIES

Zoals in de inleiding aangegeven is het noodzakelijk om de leefbaarheid van het landelijk gebied te behouden en te verbeteren en om dorpshuizen te ondersteunen bij hun exploitatie. Dit is de belangrijkste taak van DKK en dit kan door ondersteuning op maat of vraag gestuurd. Iedere inwoner uit Gelderland kan bij ons terecht met diverse vragen om advies en ondersteuning voor hun dorp, wijk of buurt. Medewerkers zoeken de vraag uit of brengen een bezoek aan de vragers.

Specifiek voor DKK is dat ze haar basis heeft in het landelijk gebied, waar dorpshuizen en dorpsbelangen organisaties zich hebben verenigd. Intussen is er al meer dan 45 jaar kennis en ervaring van dorpshuizen en kleine kernen opgebouwd. Voorbeelden zijn:

- dorpsontwikkeling
- eigen initiatieven uit het dorp
- beheer, verbouw, exploitatie van dorpshuis, kulturhus of multifunctionele accommodatie
- woonwensen-onderzoeken
- samenwerking met de gemeente
- wet- en regelgeving
- procesbegeleiding
- of kennisdeling.

Zoals we al aangaven gaan we de komende tijd het belang van lid zijn van de DKK samen met de leden verder uitwerken en intensiveren.

1.5 DKK ALS SPIL IN HET PROVINCIALE NETWERK

DKK onderhoudt warme betrekkingen met een breed netwerk, zowel lokaal, provinciaal als landelijk. Dit is belangrijk gelet op de uitdagingen van de aankomende jaren.

Wonen, zorg, bereikbaarheid zijn maar enkele van de uitdagingen waarmee onze leden worden geconfronteerd. We werken samen met of zijn onderdeel van o.a. De Leefbaarheidsalliantie, ROCOV, LVKK, Dorpshuizen.nl, Omroep Gelderland, Cultuur Oost, Gelderse Sportfederatie, Landschapsbeheer, Leader (Achterhoek, GEUS, Liemers, Rijk van Nijmegen/Maas en Waal) en de Thematafel Wonen en Vastgoed van 8RHK ambassadeurs. Zo kunnen we onze stem laten horen en adviseren waar mogelijk. Hierbij is de leefbaarheid van de kleine kernen altijd het uitgangspunt. Op het gebied van evenementen, duurzaamheid van dorpshuizen en vrijwilligersondersteuning werken we nauw samen met andere provinciale organisaties.

1.6 DKK ALS INSPIRATOR

DKK houdt haar leden en geïnteresseerden op diverse manieren op de hoogte van nieuwe initiatieven, subsidies, nieuwe wet- en regelgeving en andere kansen en mogelijkheden. Hiermee bieden we kennis, ideeën en inspiratie aan bewonersinitiatieven, dorpsbelangenorganisaties en besturen van dorpshuizen en gemeenschapsvoorzieningen. Daarnaast willen we de komende jaren meer inzetten op een kijkje in de keuken bij een collega lid. We denken hierbij aan kleinschalige bijeenkomsten. We gaan daarbij voor weinig reistijd en veel tijd om onderlinge vragen, kennis en ervaring uit te wisselen. We kunnen ook kennis en ervaring opdoen bij grotere organisaties.

Ook bij de provinciale collega organisaties en de overkoepelende LVKK is veel kennis aanwezig waar we meer gebruik van kunnen en moeten maken. De vereniging bundelt kennis en informatie en stelt deze beschikbaar via diverse kanalen. Denk hierbij aan de goed bezochte website, digitale nieuwsbrieven en social media

7

1.7 DKK ALS KENNISCENTRUM

De komende jaren zal DKK haar brede expertise blijven uitbreiden en documenteren. Deze kennis delen we zowel online als in ontmoetingen. Via de website, social media, nieuwsbrief DorpsKontakT en de landelijke Vraagbaak op dorpshuizen.nl delen we actuele ontwikkelingen. Leden en niet leden kunnen ons natuurlijk ook altijd mailen of bellen.

1.8 DKK VOOR LEDEN EN BETAALDE OPDRACHTEN

We willen in de komende jaren een duidelijk verschil aanbrengen in onze producten en diensten. Op dit moment is het voor buitenstaanders niet altijd even duidelijk wat wij allemaal kunnen en weten. De medewerkers van DKK hebben enorm veel kennis, ervaring en expertise. Om ervoor te zorgen dat iedereen dit weet en dit kan gebruiken, moeten we ons beter profileren.

Hierbij gaan we onderscheid maken tussen wat de leden van DKK kunnen verwachten, onze bijdrage aan de uitvoering van het programma van de Leefbaarheidsalliantie én betaalde opdrachten aan derden. Die betaalde opdrachten zijn van groot belang voor de continuïteit van DKK, nu en op lange termijn. We willen de kwetsbaarheid van de financiering daarmee verminderen. De betaalde opdrachten vragen om een duidelijk productaanbod met daarbij horende voorwaarden. Dit vraagt om een gedifferentieerde aanpak en profilering. Hiervoor maken we een plan met veel aandacht voor de mogelijkheden voor betaalde opdrachten.

2. MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN

Dorpen en kleine kernen vormen een belangrijk onderdeel in onze samenleving en staan weer volop in de belangstelling. Er is volop politieke aandacht en er worden kansen geboden. Er wordt in het algemeen gesproken over het platteland, zonder een duidelijke definitie ervan.

Maar plattelandsgemeenschappen gaan niet alleen over landbouw. Landbouw is een essentieel onderdeel van het platteland en het is vaak de eerste associatie van mensen als ze aan het platteland denken. Maar de overgrote meerderheid van de mensen die op het platteland woont, werkt niet in de landbouw of voedselproductie. Plattelandsgemeenschappen kennen veel dezelfde, maar niet altijd identieke problemen en uitdagingen. Er is een enorm netwerk van organisaties op het platteland en in de kleine kernen en dorpen dat zich constant bezighoudt met de leefbaarheid van hun omgeving.

9

Zoals in de inleiding is aangegeven dekt de term landelijk gebied beter de lading. De bewoners van het landelijk gebied zijn ook niet “wereldvreemd”. De digitale mogelijkheden verbreden in toenemende mate het gezichtsveld. Wel willen de bewoners gewoon gehoord worden over hun specifieke problemen en de eventuele consequenties van bepaalde ontwikkelingen in hun omgeving.

Het maken van keuzes in duurzame richting (futureproof, met voldoende participatie) vraagt de inzet van de nodige middelen. Willen we de open ruimte écht herwaarderen, de diverse klimaatuitdagingen goed aangaan, de zorg persoonlijker maken, de mobiliteit op maat maken, de participatie van burgers in het beleid integreren en/of verhogen? Dan zal, naast de inzet van de bewoners en DKK, ook een financiële bijdrage vanuit de overheid nodig zijn. Samen met de inwoners zullen we dit moeten bewerkstelligen.

Naast de gemeente en provincie zijn er meer instanties waarmee samenwerking is vereist. Denk hierbij aan ov-organisaties, zorginstellingen of energiecoöperaties. DKK wil graag meer transparantie in hun beleid en hun communicatiedrempel verlagen. Zij moeten de burger/burgerverenigingen serieus nemen en hen als partner zien op weg naar een veel betere dienstverlening.

In de afgelopen tien jaar daalde vooral op het platteland en in regio's aan de rand van Nederland het aantal kinderen tussen vier en twaalf jaar. Steeds meer dorpsscholen overwegen daarom te fuseren, of hebben dat al gedaan. In de praktijk blijkt te vaak dat het kantelpunt om te sluiten of te fuseren onverwacht snel komt, terwijl het niet altijd noodzakelijk is. DKK wil (laten) onderzoeken of het kantelpunt eerder in beeld kan komen waardoor er naar verschillende oplossingen gekeken kan worden.

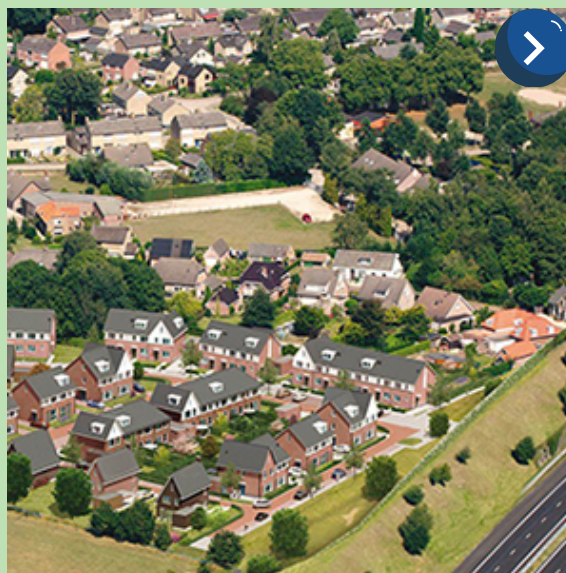
Tijdig inspelen op veranderingen in de samenstelling van de bevolking in de kleine kernen (en regionaal) is van belang. Dit geldt in het algemeen, maar bij scholen is dit voor zowel ontmoeting als aantrekkingskracht voor jonge gezinnen extra belangrijk.

Er is een aantal groepen dat extra aandacht kan gebruiken om volop mee te doen. Nieuwe Nederlanders, ouderen en mensen met een beperking hebben onze extra aandacht. Een goede verbinding tot stand brengen tussen de diverse groepen in de dorpen, is voor de leefbaarheid van de dorpen in de komende jaren een belangrijke opgave voor de dorpsbelangenorganisaties en de dorpshuizen. Diversiteit en inclusie zijn een vanzelfsprekendheid in ons beleid.

2.1 BELANGRIJKE MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN VOOR INWONERS VAN DORPEN EN KLEINE KERNEN

DKK staat midden in het maatschappelijke speelveld. Landelijke en lokale ontwikkelingen staan nooit los van elkaar en vormen een geïntegreerd en dynamisch geheel. Van de maatschappelijke ontwikkelingen die hierboven staan beschreven, lichten we hieronder een drietal extra uit om te laten zien wat onze rol hierin is en hoe verschillend deze is.

2.1.1 ENERGIETRANSITIE / DUURZAAMHEID

De energietransitie heeft de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen. Was het in de afgelopen jaren vooral het opwekken van schone energie het belangrijkste doel, op dit moment is de netcongestie het “probleem”. DKK zal als het gaat om projecten, zoals die van het Gelders Energieakkoord, bewoners bij hun duurzaamheidsinitiatieven blijven ondersteunen. Voor de netcongestie zal door samenwerking met andere partijen naar alternatieve mogelijkheden worden gezocht. Indien mogelijk zal dit thema geïntegreerd worden in de dorpsontwikkelingsplannen (DOP's) en dorpendeals. Ook blijven we de dorpshuizen ondersteunen bij het verduurzamen van hun gebouwen.

2.1.2. HERBESTEMMING MAATSCHAPPELIJK VASTGOED

Veel maatschappelijk vastgoed waaronder kerken en andere gebouwen met een maatschappelijke functie krijgen met leegstand te maken. DKK denkt mee bij herbestemming en geeft advies. Zo mogelijk vervullen we deze rol ook bij leegstaande (agrarische) bedrijfsgebouwen in dorpen en kleine kernen.

2.1.3. ZORG

Als laatste genoemd, maar wellicht de ontwikkeling met de grootste gevolgen: de uitdaging om de zorg betaalbaar en uitvoerbaar te houden. Zorg wordt steeds duurder en onpersoonlijker. Oudere hulpbehoevenden willen graag in hun dorp blijven wonen en vriendelijk omringd worden. Nabijheid, betaalbaarheid, een menselijker opvang en verzorging zijn dan hun wensen. De samenleving wordt grondig door elkaar geschud en nieuwe vormen van samenleven zullen ontstaan. Dit leidt tot andere vormen van organiseren en communiceren.

Voorbeeld:

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft bijvoorbeeld aan ZonMw gevraagd via een programma te werken aan de ontwikkeling van een duurzame, in de toekomst landelijk dekkende en toekomstbestendige infrastructuur voor regionale beleidsparticipatie.

DKK neemt deel aan het programma om een participatiehub voor drie van de zeven Gelderse regio's te ontwikkelen. Daarbij moeten we per regio keuzes maken die passen bij de regionale participatieopgave en -prioriteiten. Met behulp van de participatiehub worden netwerken van inwoners en patiënten rond beleidsthema's in contact gebracht met de netwerken van beleidsmakers en beslissers en vice versa.

3. DE TOEKOMST IN 10 THEMA'S

In het voorjaar van 2024 is aan de leden gevraagd welke thema's zij het belangrijkste vinden. Dat leidde tot onderstaande volgorde. We hebben regelmatig gevraagd aan de leden of er aanvullingen zijn, maar dit blijkt niet het geval. Misschien dat inmiddels de volgorde is gewijzigd, maar we willen ons nieuwe beleid op deze thema's blijven beschrijven en dezelfde volgorde aanhouden.

Daarnaast sluiten deze thema's ook naadloos aan bij de uitgangspunten van Elke regio telt! om plattelandsregio's van hun achterstand af te helpen.

3.1. SAMENWERKING GEMEENTE EN BEWONERS

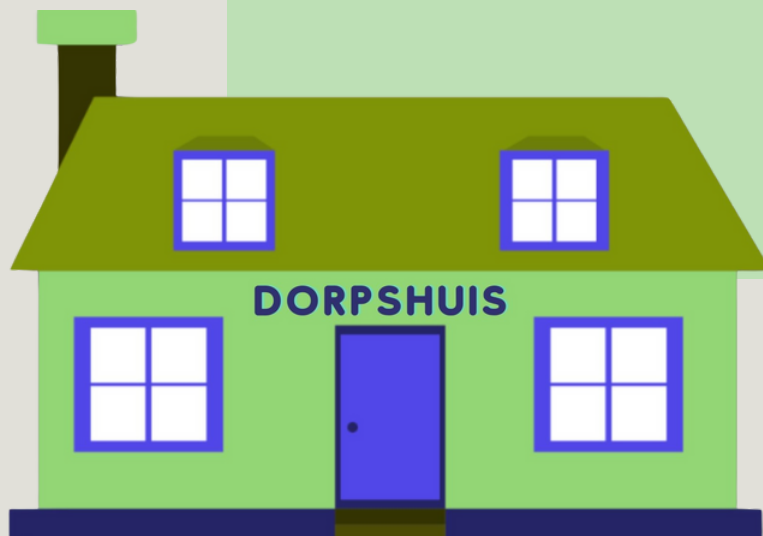
Gemeenten en andere overheden zoeken naar nieuwe manieren om dialoog en samenwerking met bewoners vorm te geven. Ze zijn daartoe ook wettelijk verplicht zoals bij de omgevingsvisie. Het is belangrijk voor bewoners om zich te verenigen en dat bewoners van verschillende achtergronden en leeftijden actief worden gehoord en betrokken. Zeker in Gelderland, een 'plattelandsprovincie'.

Dorpsontwikkelingsplannen, dorpsvisies of ondersteuning bij de ontwikkeling of uitvoering van een Wijken- en Dorpendeal zijn bijdragen die DKK hierin kan bieden. Ook de eerder genoemde maatschappelijke ontwikkelingen vragen een gezamenlijke inzet van bewoners, de overheid of instanties waarbij DKK kan ondersteunen of aanjagen.

3.2 DORPSHUIZEN EN ONTMOETINGSPLEKKEN

In elke kern een dorpshuis of ontmoetingsplek van, voor en door alle inwoners als middelpunt van het sociale leven: dat is waar DKK voor staat. Sociale cohesie en ontmoeten zijn volgens DKK van levensbelang voor de leefbaarheid in het landelijk gebied. De toekomst van het dorpshuis kan gaan veranderen door alle ontwikkelingen die hier zijn genoemd. We zien bij diverse dorpshuizen al een verbreding van het aanbod ontstaan.

De rol van DKK is om in eerste instantie te zorgen dat dorpshuizen open blijven en voldoen aan de eisen van de tijd (vitaal, toegankelijk, duurzaam, inclusief, wet – en regelgeving, gezonde exploitatie) en aansluitend te kijken naar de toekomstige rol en wat onze bijdrage daarin kan zijn.

De afgelopen jaren is veel tijd en inzet besteed om dorpshuizen o.a. te verduurzamen. De komende tijd willen we kijken of en op welke manier we Dorpshuizen nog meer kunnen ondersteunen bij een sluitende exploitatie. Er worden moeilijke jaren verwacht en we willen ervoor zorgen dat de dorpshuizen zo goed mogelijk voorbereid zijn. We hebben intern veel kennis en ervaring en we willen deze zo goed mogelijk inzetten.

13

Voor Dorps- en Buurthuizen die graag willen weten hoe het met hun vitaliteit staat, hebben we de Vitaliteitsscan ontwikkeld. Dat is een nulmeting die helpt bij het vaststellen van de vitaliteit. Daarmee hebben ze een goede start voor nieuwe ontwikkelingen. Dit kan weer helpen bij het toekomstbestendig maken en houden van het buurt- of dorpshuis.

Ook in het programma van de Leefbaarheids alliantie is er veel aandacht voor laagdrempelige ontmoetingsplekken waar veel verschillende activiteiten zijn. Juist dat zorgt voor ontmoeting en sociale cohesie. Ontmoetingsplekken zijn er in verschillende soorten en maten: een multifunctionele accommodatie, een dorpshuis, een sporthal, een kerkgebouw, de bibliotheek, een plaatselijk café, een dorpsplein of een evenemententerrein. Toch is het niet vanzelfsprekend dat deze ruimtes overal aanwezig zijn en zullen blijven.

DKK wil de komende periode helpen bij het zoeken naar een passende oplossing voor fysieke ontmoetingsplekken die in zwaar weer dreigen te komen. Dit kan bijvoorbeeld door activiteiten en gebouwen te combineren. Maar ook met een cursus financieel inzicht voor bestuurders en/of beheerders.

Ontmoetingsplekken buiten

Een dorpshuis is een belangrijke ontmoetingsplek. Zeker bij nat weer is een dak boven je hoofd van groot belang om samen te kunnen komen. Ook informele ontmoetingsplekken buiten zijn nodig: voor een ommetje, het uitlaten van de hond, bewegen en buitenactiviteiten. Het is een goede aanvulling op activiteiten in dorpshuizen en op sportactiviteiten in verenigingsverband. Bij het bouwen van nieuwe woningen moet bij de inrichting van de (groene) buitenruimte plek voor ontmoeting een voorwaarde zijn. In dorpsontwikkelingsplannen dorpsvisies neemt DKK dit standaard mee.

3.3 WONEN & OMGEVING(SWET)

De laatste jaren heeft de zoektocht naar oplossingen voor een leefbaar platteland met geschikte woningen voor alle inwoners een enorme vlucht genomen. Jong tot oud, van startend tot vertrekkend: inmiddels is wel duidelijk dat het bouwen van woningen van levensbelang is. Daarbij moeten we rekening houden met het landelijk karakter van de dorpskern en het buitengebied. Hierdoor kunnen voorzieningen en verenigingen hun draagvlak behouden. Kleine kernen verdienen extra aandacht om vitaal te blijven: het behouden van de dorpscholen en -voorzieningen, wonen (bouwen zo nodig buiten de contour) en mobiliteitsvraagstukken (fysiek en digitaal).

Vanzelfsprekend blijft DKK actief op het gebied van bouwen en wonen. Er zijn veel initiatieven die DKK heeft en blijft ondersteunen. In de kennisbank is informatie te vinden zoals het Werkboek Collectief Wonen, Vernieuwende Woonoplossingen in kleinere gemeenten en Woonvarianten voor senioren, dit alles eventueel met een stappenplan. We zijn aangesloten bij diverse overlegvarianten en betrokken bij symposia over dit onderwerp om de inwoners van Gelderland te informeren over oplossingen die buiten de reguliere woningbouw vallen. Ook bij het opstellen van een Dorpsontwikkelingsplan zullen alle mogelijkheden voor woningbouw worden meegenomen. De Omgevingswet stelt voorwaarden aan het betrekken van bewoners bij (nieuw)bouwplannen. DKK kan gemeenten en bewoners ondersteunen bij deze wettelijke verplichting.

Bij het bouwen in kleine kernen denken overheden vaak in eerste instantie aan inbreiding. Maar DKK vindt het belangrijk dat inwoners zelf aangeven wat de beste oplossing is. Zij kunnen het beste de haalbaarheid inschatten voor de grondverwerving. Daar waar inbreiding niet mogelijk of niet gewenst is in verband met het ("het laatste schapenweitje niet volbouwen"), zijn het afbouwen van de dorpsranden en de ontwikkeling van kleine uitleglocaties goede alternatieven. Dit alles komt aan de orde bij het maken van een dorpsplan met alle bewoners.

Ook een WoonWensenOnderzoek kan bijdragen aan het inzichtelijk maken van de woonwensen van inwoners. De opdrachtgever krijgt zo een goed plan voor de korte, middellange en langere termijn. Hierdoor kan de woonbehoefte zo concreet mogelijk worden ingevuld.

3.4 VRIJWILLIGERS

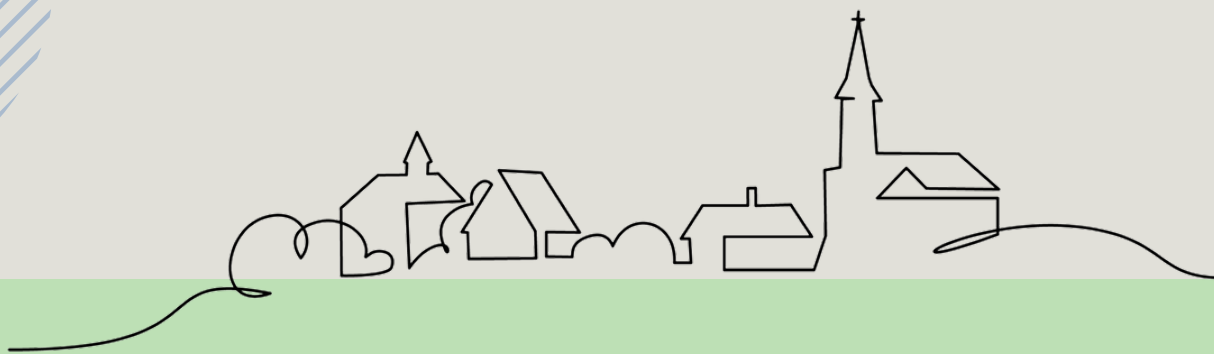
Vrijwilliger zijn, goed doen, voelt beter. Dit is een uitdrukking die nog steeds van toepassing is, maar we zien tegelijkertijd dat het steeds moeilijker wordt vrijwilligers te vinden. Toch is volgens het CBS nog steeds 41% van de bevolking (6.900.000 mensen) vrijwilliger voor gemiddeld 4 uur per week.

Leefbaarheid staat en valt bij de inzet van inwoners die als vrijwilliger actief zijn. Bij het opzetten van elke activiteit, project of evenement zijn mensen nodig die de kar trekken en die helpen om van alles te realiseren. Ook besturen van verenigingen, stichtingen en coöperaties in de kernen zijn vrijwilligers. Het vinden, binden en behouden van vrijwilligers en verjonging van het vrijwilligersbestand is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle inwoners. Dit vraagt om een nieuwe aanpak omdat de traditionele vrijwilliger, die zich jarenlang verbindt aan een organisatie, zeldzaam wordt.

Flexibiliteit en diversiteit kunnen een deel van de oplossing zijn. DKK is van plan om een proef op te zetten waarbij jongere inwoners en nieuwe Nederlanders een "bestuursstage" kunnen lopen. We gaan bekijken of dit een positieve uitwerking heeft.

3.5 BEREIKBAARHEID & MOBILITEIT

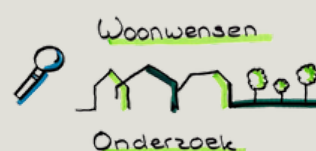
Inwoners geven aan dat openbaar vervoer voor vooral jongeren en ouderen van groot belang is voor de Leefbaarheid. Veel kleine kernen zijn alleen nog per auto of fiets bereikbaar. Enerzijds werken we hard om ouderen en jongeren te behouden voor onze dorpen en kleine kernen zodat we het voorzieningenniveau minimaal kunnen behouden. Anderzijds merken we dat dit door het wegvallen van bijvoorbeeld openbaar vervoer wordt ondermijnd. Openbaar vervoer komt steeds minder vaak of alleen op afroep. Mede door de vergrijzing wordt slimme bereikbaarheid steeds belangrijker. Bijvoorbeeld met elektrische (dorps)deelauto's. Veilige wegen en fietsroutes blijven van levensbelang. Via het lidmaatschap ROCOV en lokale initiatieven levert DKK hieraan een belangrijke bijdrage.

3.6 JONGEREN BEHOUDEN - BETAALBAAR WONEN, BESTUURSTAKEN, ETC.

Het is voor jongeren haast onmogelijk om een betaalbare woning te vinden in hun eigen dorp. Met een tijdelijke flexwoning kunnen starters op de woningmarkt “werken” aan een betaalbare koopwoning in hun eigen kern. Dit valt onder de noemer Wonen & de omgevingswet.

Om jongeren te behouden is het van belang dat oudere bestuurders van dorpshuizen en dorpsbelangenorganisaties ruimte geven aan jongeren om hun eigen (leefbaarheids)ideeën uit te werken. Jongeren kunnen heel goed zelf organiseren! Ook tijdens een WoonWensenOnderzoek kunnen zij hun problemen, wensen en mogelijkheden aangeven.

3.7 FONDSENWERVING - ONDERSTEUNING SUBSIDIEAANVRAGEN

Voor de uitvoering van leefbaarheidsplannen is over het algemeen (veel) geld nodig. De procedures voor het aanvragen van subsidie of het werven van fondsen zijn vaak ingewikkeld. Goede, deskundige en laagdrempelige ondersteuning is daarbij zeer waardevol. Bewoners willen energie steken in hun passie, niet in administratieve handelingen. DKK onderzoekt de mogelijkheden van de LVKK of we door inhuur van subsidie experts tegen betaling/korting nog beter advies kan worden gegeven.

3.8 DUURZAAMHEID - ENERGIETRANSITIE, KLIMAATBESTENDIGHEID & BIODIVERSITEIT

Duurzaamheid speelt een steeds belangrijkere rol in onze samenleving. Het is nauw verweven met de directe leefomgeving en heeft daardoor veel raakvlakken met leefbaarheid. Bewoners voelen de urgentie en willen gezamenlijk de stap naar een duurzame samenleving zetten. Het kan gaan om relatief simpele zaken, zoals regenwateropvang of tegels uit de tuin, bomen planten, hergebruik (circulaire economie) en gebruik van deelauto's.

Het gaat ook om complexere zaken: verduurzaming van de woning, of het gezamenlijk ontwikkelen van duurzame energie (wind- of zonneparken). Ook moeten bewoners inbreng hebben en betrokken worden bij de uitvoering van de RES plannen, de door externen te ontwikkelen wind- en zonneparken en het voorkomen van netcongestie.

De weg er naartoe, het juiste netwerk, de specialistische kennis, beschikbare fondsen, wet- en regelgeving (o.a. de regionale energiestrategie) zijn vaak lastig. Het betrekken van omwonenden bij nieuwe duurzame energieprojecten is onvermijdelijk en DKK wil hier desgevraagd graag een centrale rol op zich nemen. Ook het verwijderen van asbest blijft een aandachtspunt.

3.9 DORPENDEAL EN TOEKOMSTVISIE

Honderd wijken- en dorpendeals tot 2028, te ondersteunen door de Leefbaarheidsalliantie, is de ambitie van de provincie in deze bestuursperiode. Een Dorpendeal komt tot stand op basis van een lokaal initiatief. Het is een middel om in de toekomst afspraken over de uitvoering te maken. Een duidelijke toekomstvisie die leidt tot concrete plannen. In een Dorpendeal maken Gelderse inwoners, gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en provincie Gelderland nieuwe afspraken om samen te werken aan de (sociale) verbondenheid van een wijk of dorp.

Een Dorpendeal is bedoeld om gedeelde belangen en behoeften in beeld te brengen en een gezamenlijke agenda te benoemen. Lokale partners zoals verenigingen en dorpsraden zijn belangrijke deelnemers in een Dorpendeal. De subsidie is bedoeld voor Dorpendeals met enige impact en omvang. Dit kan blijken uit de bijdrage die gevraagd wordt, maar kan ook op andere manier.

Er is ruimte om zelf invulling te geven aan het te bereiken doel, waarbij het versterken van de sociale verbinding in een wijk of dorp centraal staat. Voor het afsluiten van een dorpendeal met gemeente en provincie is een breed gedragen visie op integrale vitaliteit essentieel. Het maken van een dorpsplan wordt in het kader van de nieuwe Omgevingswet nog belangrijker. DKK kan bij het opstellen van een Dorpsvisie of een Dorpsontwikkelingsplan helpen. Mocht dit resulteren in een Dorpendeal, dan kan DKK vanuit de Leefbaarheidsalliantie begeleiding en ondersteuning bieden.

4. SAMENWERKEN IN DE LEEFBAARHEIDSALLIANTIE

DKK is één van een van de drie organisaties van de Leefbaarheidsalliantie. Dat is een project van de provincie Gelderland dat hiermee inwoners wil stimuleren om de leefbaarheid en verbondenheid te verbeteren tussen mensen in hun buurt of dorp. De Leefbaarheidsalliantie geeft uitvoering aan het beleidsprogramma Leefbaarheid. Vanaf 2025 maakt PJG geen deel meer uit van de Leefbaarheidsalliantie door gebrek aan (bestuurs)vrijwilligers. DKK zal daarom in de komende periode onder meer aandacht geven aan de uitwerking van de doelstellingen en uitgangspunten van de PJG binnen de Leefbaarheidsalliantie.

PROVINCIAAL BELEIDSPROGRAMMA LEEFBAARHEID

In de analyse die ten grondslag ligt aan het beleidsprogramma van de provincie Gelderland is aandacht voor de groeiende verschillen in de samenleving, het toenemend belang van ontmoetingsplekken en het gegeven dat inwonersinitiatieven een belangrijke plek in de samenleving innemen. Dit leidt tot vier uitgangspunten in het nieuwe beleidsprogramma:

1. Opgaven van inwoners staan centraal

Vanuit het inwonersinitiatief als startpunt zoekt de provincie verbindingen met andere partijen in het dorp of de wijk en/of met andere relevante programma's binnen de provincie.

2. Aandacht voor inclusie

Bij het ondersteunen van inwoners stimuleert de provincie inclusiviteit met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen, LHBTIQ+, armoede en eenzaamheid.

3. Schaalniveau wijk en dorp

Maatschappelijke en ruimtelijke opgaven (op het gebied van ontmoeting, duurzaamheid, wonen, een gezonde en inclusieve leefomgeving, democratische vernieuwing en bereikbaarheid) zijn niet alleen vanuit overheidsperspectief maar juist ook vanuit de beleving van inwoners op wijk- en dorpsniveau sterk vervlochten.

Dit maakt dat de provincie inzet op gebiedsgericht en integraal werken aan deze opgaven.

4. Extra aandacht voor kwetsbare wijken en dorpen

Actieve inwoners nemen vaak een belangrijke rol op bij het inrichten van hun eigen leefomgeving. Er zijn in Gelderland veel inwonersinitiatieven, maar er zijn ook wijken en dorpen waar inwoners geen of weinig initiatief nemen. Dat zijn vaak wijken en dorpen waar urgente leefbaarheidsopgaven spelen, die zich in de toekomst kunnen opstapelen.

De Leefbaarheidsalliantie heeft de hoofdlijnen van beleid uitgewerkt in het Leefbaarheidsprogramma 2025-2028 en geeft vanaf 2025 de genoemde uitgangspunten vorm binnen 3 themalijnen:

1. Inwonersinitiatieven
2. Voorzieningen en ontmoetingsplekken
3. Wijken- en Dorpendeals

**Leefbaarheidsalliantie
Gelderland**

5. VERENIGING DKK GELDERLAND

Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland komt op voor de belangen van dorpen, wijken en buurtschappen, zowel lokaal als provinciaal en werkt voornamelijk vraag gestuurd. DKK zet zich in voor een beter, leefbaar Gelderland met een vitaal platteland. Een provincie waar bewoners zelf de ruimte krijgen om te bepalen wat belangrijk is voor de leefbaarheid in hun eigen buurtschap, dorp of wijk.

Hierbij hebben bewoners hun eigen verantwoordelijkheid. Bewoners werken hier samen met andere bewoners, ondernemers, instellingen en overheden aan een vitale toekomst voor het platteland. De kracht van de vereniging is het verbonden zijn met elkaar en het leggen van verbindingen met anderen, tot in de haarvaten van de samenleving. Het delen van goede voorbeelden, kennis en expertise leidt tot een stevigere verbondenheid.

Verenigingsstructuur

DKK wordt gevormd door circa 294 leden (2024), verspreid over 250 dorpen, kernen, buurtschappen en wijken in Gelderland: onder andere dorpsbelangenorganisaties, dorpshuisbesturen en besturen van andere gemeenschapsvoorzieningen. Het hoogste besluitvormende orgaan is de algemene ledenvergadering, die het beleid bepaalt, bestuursleden benoemt en de begroting en jaarrekening vaststelt. DKK is één van de drie partners van de Leefbaarheidsalliantie Gelderland en actief lid van de Landelijke Vereniging Kleine Kernen, waardoor brede uitwisseling en belangbehartiging mogelijk is.

Organisatie en bestuur

De werkorganisatie bestaat uit acht medewerkers (6,22 fte) in dienst en enkele projectmedewerkers. Daarnaast werkt DKK met vrijwillige procesbegeleiders, die op vele fronten worden ingezet. De werkorganisatie wordt aangestuurd door een directeur/senior adviseur. Het bestuur bestaat uit vrijwillige bestuurders. Dit is geen bestuur op afstand, maar een bestuur met een grote betrokkenheid bij de thematiek en de doelgroepen van de organisatie.

KWALITEITEN VAN DKK

- Grote kennis van zaken
- Sterk in ledenondersteuning, procesbegeleiding, verbinding van initiatieven, samenwerking en belangenbehartiging
- Grote impact met weinig middelen, een relatief kleine professionele organisatie bereikt veel, vooral ook met inzet van vrijwilligers
- Eigen profiel wordt gekenmerkt door leden, korte lijnen, laagdrempelig, snel schakelen, bewoners centraal en van onderop
- Grote betrokkenheid van bestuur, medewerkers en vrijwilligers

Voorbeelden van resultaten uit de beleidsperiode 2021 – 2024

- Bijdragen aan de totstandkoming van DorpsOntwikkelingsPlannen, onder meer door de inzet van vrijwillige procesbegeleiders
- Ondersteuning van dorpsinitiatieven op verschillende terreinen (bijvoorbeeld zorg, mobiliteit)
- Begeleiding van samenwerking tussen overheden en bewoners (overheidsparticipatie)
- Uitvoering van vitaliteitsscans, toegankelijkheidsscans en WoonWensen-Onderzoeken
- Begeleiden en adviseren van dorpshuizen van de eerste schop in de grond tot de sloopkogel en alles daartussen
- Kennisdeling via website, nieuwsbrieven, Social Media en kenniskaarten

20

Uitdagingen voor DKK

- Toegevoegde waarde voor de leden kan sterker en op uiteenlopende niveaus meer worden uitgedragen. Een recent positief voorbeeld is het gezamenlijk optrekken van de dorpshuizen, lokaal, provinciaal en landelijk bij de acties voor de financiële gevolgen van de coronacrisis
- De ambities zijn hoog, maar niet altijd in evenwicht met de capaciteit van de organisatie
- De naamsbekendheid in delen van de provincie kan beter
- De balans vinden tussen marktopdrachten en Alliantie- en ledenwerkzaamheden
- DOP-methodiek actualiseren, bijvoorbeeld meer modulair

